

Juridiska fakultetsstyrelsen
Universitetslektor Per Norberg

Socialdepartementet

Remiss: Grundpension – Några avslutande frågor (SOU 2020:32)

S2020/05113/SF

Juridiska fakultetsstyrelsen, som anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av universitetslektor Per Norberg.

Denna utredning har två delar. Den första delen rör förändringar till följd av den höjda riktåldern för ålderspensionen. Dessa förändringar är helt oproblematiske.

Den andra delen infattar anpassningar av sjukersättningen samt grund-/garantipensionen till EU-domstolens rättspraxis. Problemet kärna innefattar att socialförsäkringsbalkens regler är tillämpliga på såväl flyktingar från utomeuropeiska länder som på migrerande EU-medborgare.

När det gäller en EU-medborgare som migrerar till Sverige ska denne försörja sig genom arbete eller genom pension/bidrag från hemlandet. Har den invaliditet som ger upphov till sjukersättning uppstått medan personen var bosatt eller arbetade i en annan medlemsstat skall den medlemsstaten bära en stor del av kostnaderna. Om personen arbetat i flera medlemsstater skall de hjälpas åt med att betala ålderspension. De förändringar som föreslås har till syfte att motverka att Sveriges kostnader för sådana EU-medborgare blir för stora. Varje EU-land skall bära sin del av försörjningsansvaret för EU-medborgaren men inte mer.

När det gäller flyktingar från utomeuropeiska länder finns det i många fall inte en stat som Sverige kan tvinga att betala ut sjukersättning eller ålderspension till individen. För de människor som måste utgångspunkten vara att Sverige ger ett rimligt stöd och måttet på ett rimligt stöd är vad en svensk medborgare som bott hela sitt liv i Sverige skulle ha fått. Denna princip får ge vika när man till exempel avskaffar möjligheten att tillgodoräkna sig bosättningsstid i hemlandet.

Om alla flyktingar som beviljas permanent uppehållstillstånd får svensk miniminivå samtidigt som EU-medborgare i vissa fall får nöja sig med en lägre nivå utbetalad från deras hemland så kan EU-rättsliga problem uppstå.

Samtidigt är det svårt att skapa ett system som ger flyktingar en rimlig nivå på ett sätt som inte innebär att deras nivå också blir en svensk miniminivå som vi kan tvingas utsträcka till EU-medborgare.

Det är dessa svårigheter som denna utredning tvingas brottas med och de kompletterande stödsystem som måste införas för flyktingar om åtgärderna vidtas blir då nästa steg.

Problemställningen innefattar så komplicerad juridik att jag vill avstå från att yttra mig om den. Den svenska lagstiftaren vill göra två saker som båda är bra - men tekniskt sett svåra att förena med varandra.

Enligt delegation

Per Norberg